

**QORTI CIVILI
(SEZZJONI TAL-FAMILJA)**

**ONOR. IMHALLEF
NOEL CUSCHIERI**

Seduta ta' l-20 ta' Ottubru, 2010

Citazzjoni Numru. 847/1992/2

**A mart B C,
u li permezz ta' digiret moghti fil-15 ta' Dicembru
2009,
il-kunjom C gie sostitwit bil-kunjom D'
vs
B C**

Il-Qorti,

Rat l-att tac-citazzjoni li permiss tieghu l-attrici, wara li ppremettiet, li z-zwieg taghha tkisser irrimedjabbilment u li l-konvenut irrenda ruhu hati lejn l-attrici ta' adulterju, eccessi, mohqrija, sevizzi, theddid u offizi gravi, u z-zwieg tkisser irrimedjabbilment, talbet li din il-Qorti tordna [1] is-separazzjoni personali bejn il-partijiet, bi htija tal-konvenut; [2] li tigi xjolta l-komunjoni ta' l-akkwisti; [3] u li din tigi likwidata u assenjata skond il-ligi; [4] l-applikazzjoni ta' l-artikoli 48 u 50 tal-Kap.16; [5] li l-konvenut jirrestitwixxi lill-attrici l-beni dotali u parfernali

taghha li jirrizultaw fil-pussess tieghu; bl-ispejjez kontra l-istess konvenut;

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet li biha l-konvenut eccepixxa: [1] li hu ma jopponix ghas-separazzjoni personali, izda bi htija ta' l-attrici, ghall-istess ragunijiet dedotti minnha fil-konfront tieghu, u wkoll l-abbandun; [2] li ma topponix ghax-xoljiment u l-likwidazzjoni tal-komunjoni ta' l-akkwisti, izda bl-applikazzjoni ta' l-artikoli precitati fil-konfront ta' l-attrici bhala l-parti hatja ghall-firda;

Rat li b' il-verbal registrat mill-partijiet fl-udjenza tad-9 ta' Gunju 2010 li permezz tieghu ddikjaraw li "il-provi migbura fil-kawza numru 581/1993NC fl-ismijiet inversi jigu konsidrati bhala provi migbura wkoll fil-kawza odjerna u jiffurmaw parti ntegrali minnha."¹

Rat ir-rapporti² tal-perit legali l-Avukat Dottor Joseph Schembri, u r-rapport³ tal-perit komputista Dottor Alfred Mifsud, minnhom debitament mahlufa;

Rat l-atti kollha tal-kawza, inkluzi d-dikjarazzjonijiet guramenti tal-partijiet, il-listi tax-xhieda, l-affidavits u d-dokumenti prezentati, u n-noti ta' sottomissjonijiet tal-partijiet;

Semghet ix-xhieda bil-gurament;

Ikkunsidrat;

Azzjoni

Illi permezz ta' l-azzjoni odjerna l-attrici qeda titlob is-separazzjoni personali minn ma' zewgha l-konvenut, bi htija ta' dan, u ghar-ragunijiet kontemplati fl-artikoli 38 u 40 tal-Kap.16 tal-Ligijiet ta' Malta; kif ukoll, sabiex din il-Qorti tirregola l-effetti konsegwenzjali ghas-separazzjoni, senjatament dawk patrimonjali.

¹ Vol.2 – fol.651

² Vol.2 –fols.447 *et seq*; 533 *et seq*.

³ Vol.2 fol.533

Kopja Informali ta' Sentenza

Minn naha tieghu, il-konvenut, filwaqt li ma jopponix ghat-talba ghas-separazzjoni personali, jsostni li ghal dan tahti l-attrici fit-termini ta' l-artikoli precitati, u l-artikolu 41 ta' l-istess Kap.16

Separazzjoni Personali

Illi mill-provi jirrizulta pacifiku li l-partijiet izzewgu fil-11 ta' Lulju 1987, u, wara circa tlett snin ta' konvivenza, dawn isseparaw de facto meta l-attrici telqet mid-dar konjugali f' Lulju 1990; sena wara, hareg ukoll il-konvenut.

Minn dan iz-zwieg ma twieldux tfal.

Illi in forza ta' sentenza tat-Tribunal Regjonali tat-13 ta' Settembru 1997, li kkonfermat id-decizjoni moghtija mit-Tribunal Metropolitan ta' Malta fil-25 ta' Marzu 1997, iz-zwieg ta' bejn il-partijiet gie dikjarat null u bla effett; u permezz ta' digiret moghti mill-Onorabbli Qorti ta' l-Appelli Civili, d-decizjoni moghtija mit-tribunali ekklesjastici giet debitament registrata fir-Registru Pubbliku, u ghalhekk dan l-annullament ghandu effett anke civilment.

Ghaldaqstant, stante li z-zwieg gie annullat fil-mori tal-kawza, mhuwiex il-kaz li din il-Qorti tippronunzja ruhha fuq l-ewwel talba; u l-kaz irriduca ruhu ghall-vertenza dwar il-qsim tad-dar matrimonjali fil-Wardija, u l-konsistenza, u l-qsim tal-komunjoni ta' l-akkwisti, inkluza l-vertenza dwar djun maghmula mill-konvenut wara s-separazzjoni de facto.

Dar Matrimonjali

Mill-provi jirrizulta pacifiku li ftit xhur qabel iz-zwieg, il-partijiet permezz ta' kuntratt ippubblikat fis-26 ta' Jannar 1987, akkwistaw, bl-ghajnuna ta' missier l-attrici, bicca art fil-Wardija, sabiex fuqha jibnu d-dar konjugali. Huwa pacifiku wkoll li fuq il-kuntratt dehru l-partijiet bhala l-akkwirenti. Id-dar komplet tinbena wara z-zwieg, u jidher li lejn l-ahhar tal-konvivenza kienet mbniet, u kienu qed isiru l-accessorji.

Illi, ghalhekk, kif anke osservat mill-perit legali, ma hemmx dubju li, kemm l-art kif ukoll il-bini konstruwit fuqha, huwa

taz-zewg partijiet fi kwoti ndaqs bejniethom; izda l-perit jkompli josserva li “jkun aktar ekwu u gust li l-villa tigi assenjata lill-attrici, partikolarment ghax inxtrat mill-partijiet fuq insistenza ukoll ta' missier l-attrici .. b' dan pero' li l-konvenut jiehu u jircevi dak li haqqu fi flus kontanti.”⁴

Il-konvenut ma jaqbilx ma' dan is-suggeriment tal-perit legali, u l-Qorti tikkondividi din ir-reazzjoni tal-konvenut. Il-Qorti tosserva li, kemm l-art, kif ukoll il-binja, f' ghajnejn il-ligi, huma taz-zewg partijiet fi kwoti wgwali, u, ma hemmx cirkostanzi li jirrendu applikabbli l-artikolu 55A, stante li l-konvivenza matrimonjali kienet wahda qasira u l-partijiet m'ghandhomx tfal; u allura, fil-fehema tal-Qorti, fl-assenza ta' cirkustanzi li juru l-kuntrarju, huwa legali u gust li din il-proprjeta' tinbiegh, u r-rikavat jinqasam ugwalmart bejn il-partijiet.

Ghaldaqstant il-Qorti tordna li d-dar f' tal-Wardija, mibnija fuq art akkwistata mill-partijiet kif fuq indikat, u li, skond l-istess partijiet ghandha valur ta' miljun u mitt elf ewro [€1,100,000]⁵ tinbiegh fuq is-suq hieles fi zmien sitt xhur, ghall-prezz mhux inferjuri ghal dan l-ammont, u finnuqqas, tinbiegh taht l-awtorita' tal-Qorti, bl-istess kondizzjoni; u r-rikavat, wara li jinqatghu minnu d-djun gravanti l-istess fond, jigi diviz bejn il-partijiet fi kwoti wgwali, sabiex porzjon jigi moghti lill-attrici; u porzjon iehor, wara li jinqata' minnu dak dovut lill-attrici kif stabbilit minn din il-qorti aktar ‘il quddiem fis-sezzjoni ntestata “[2] Effetti Mobbli”, jigi assenjat lill-konvenut.

Tordna wkoll li, sakemm tinbiegh id-dar, din tibqa' vakanti, izda z-zewg partijiet ikollhom access ghaliha.

Komunjoni ta' l-Akkwisti

Illi, apparti mill-imsemmija proprjeta', li parti minnha tiffirma parti mill-assi tal-komunjoni, il-partijiet ghandhom diversi effetti mobbli, u anke djun li, parti minnu, sar wara li s-separazzjoni de facto.

⁴ Vol.2 – fol.537

⁵ Vol.2 – fol.615

Dan kien kamp ta' kontestazzjoni qawwija bejn il-partijiet, b' mod li nhasset il-htiega li jigi nominat espert komputista biex jirrelata dwar il-konsistenza ta' dawn l-assi. Il-perit komputista pprezenta r-relazzjoni tieghu fis-6 ta' Settembru 1997, u, ghalkemm sussegwentement saru noti mill-partijiet, ma sarix talba ghan-nomina ta' periti perizjuri,

Ghalhekk, din il-Qorti, fl-assenza ta' cirkostanzi li manifestament juru l-kuntrarju, tikkondividi l-linja li ha l-perit legali fis-sens li l-konkluzjoni teknika ta' dan l-espert ma tigix disturbata, u ghalhekk qed tigi addottata minn din il-Qorti.

[1] Effetti Mobbli

Illi l-Qorti taqbel mal-konkluzjoni tal-perit legali, dwar il-qsim u l-assenjazzjoni tal-karrozza, tad-dghajsa, tac-curkett ta' l-gherusija, u oggetti ohra inkluzi s-sufan u l-accessorji tal-kmamar tal-banju.

Ghalhekk, filwaqt li taghmel referenza ghall-paragrafu 15⁶ ta' l-istess relazzjoni u taddottah, tordna li l-imsemmija oggetti, salv għac-curkett tal-gherusija, jibqghu fil-pussess tal-konvenut li minn naha tieghu ghandu jghati lill-attrici s-somma ta' €26,089 [ekwivalenti għal LM11,200]. Ic-curkett tal-gherusija ghandu jibqa' għand l-attrici.

Illi rigward l-gjojellerija u effetti mobbli ohra, fil-pussess tal-konvenut, u li jinsabu elenkati mill-attrici fil-lista prezentata minnha, u li kopja taghha qeda tigi annessa mal-gudizzju odjern sabiex tiffirma parti minnu [Appendici A],⁷ il-Qorti tordna [1] li l-konvenut jirritorna lill-attrici l-oggetti parafernali taghha ndikati fil-lista "A", u fin-nuqqas, ihallas il-valuri taghhom, kif indikati f' din l-istess lista; [2] li l-oggetti ndikati fil-listi "B" "C" u "D" jigu divizi wgwalmart bejn il-partijiet, u fin-nuqqas, il-konvenut jhallas lill-attrici nofs il-valur taghhom.

⁶ Vol.2 – fol.537

⁷ Vol.1 – fol.378

Illi r-rigali tat-tieg, fil-pussess ta' l-attrici ghandhom jinqassmu kif suggerit mill-perit legali, u cioe dawk li nghataw mill-membri tal-familja tal-konvenut ghandhom imorru ghand il-konvenut, filwaqt li dawk ricevuti minn naha tal-familja ta' l-attrici ghandhom jibqghu ghand l-attrici. Ir-rigali li nghataw mill-hbieb u mistidnien l-ohra ghandhom jinqassmu wgwalmart bejn il-partijiet.

Il-Qorti tordna li l-qsim u l-assenjazzjoni ta' l-effetti mobbli kollha kif ndikati u stabbilit f' din is-sezzjoni ntestata “[1] Effetti Mobbli”, ghandu jgi effetwat biss, wara li l-attrici tipprezenta lista guramentata tar-rigali mizmuma minnha, u li ghadha ma gietx prezentata fl-atti.

[2] Self – LM57,700

Illi l-perit komputista, fl-esekuzzjoni ta' l-inkariku tieghu, wara li ha konjizzjoni ta' l-atti u senjatament dak prodott mill-partijiet, ikkonkluda li “hemm madwar LM51,000 flus li wiehed jrid jispjega fejn huma. Nhoss li l-obbligu ta' din l-ispjega huwa fuq B [il-konvenut] ghax dan l-izbilanc huwa nterament kompost minn dejn ta' LM57,700 li B ghamel wara s-separazzjoni ma' nies qrib tieghu bla ma hemm rabta cara ta' kif gew applikati dawn il-flus.”⁸ Fi kliem iehor, wara s-separazzjoni de facto, il-konvenut dahal fi djun fl-ammont kompleksiv ta' LM57,700 li ma tax spjegazzjoni sostnuta bi provi, kif kellu l-oneru li jaghmel, ta' kif gew applikati dawn il-flejjes ta' entita' sostanzjali.

Il-Qorti zzid tosserva li, ghalkemm il-konvenut jirreferi ghall-iskritturi privati li jipprovaw dan id-dejn, mill-atti ma jirrizultax li dawn gew ezebiti; izda fl-affidavit spjegattiv taghha l-attrici tati elenku ta' dawn id-djun, li fih identifikat il-kredituri u l-ammonti rispettivi.⁹ In propozitu tghid li l-konvenut “waqt attentat bejnietna ghal separazzjoni bi ftehim bonarju, ipprezenta skritturi privati li jghidu li, wara li ma bqajniex flimkien, kiseb f' idejh LM55,700” rapprezentanti ammonti ta' self minn kredituri hemm

⁸ Vol.2 – fol.482

⁹ Vol.1 – fol. 368 – para.6

indikati, u li mas-self ta' LM2,000, jwasslu ghas-somma ta' LM57,000. Mill-provi jidher car li l-attrici ma kinitx taf b' dan is-self.

Il-Qorti tosserva li, ghalkemm meta l-konvenut issellef dawn il-flus, il-komunjoni ta' l-akkwisti kienet ghadha vigenti, izda dan issellef sar wara s-separazzjoni de facto, u b' izjed enfasi jinghad li l-konvenut naqas li jipprova li dawn il-flus gew applikati ghall-beneficju tal-komunjoni biex legalment jikkwalifikaw bhala djun tal-komunjoni fit-termini ta' l-artikolu 1327 tal-Kap.16.

Jigi osservat li, gjaladarba d-djun gew kuntrattati ad insaputa ta' l-attrici, allura huwa l-oneru tal-konvenut li jipprova li dawn jinkwadraw fit-termini ta' l-artikolu precitat, u cioe' li huma djun li jaggravaw il-komunjoni; f' dan ir-rigward il-konvenut kien manifestament mankanti.

Dan premiss u kkunsidrat, il-Qorti hija tal-fehema li dan id-dejn m' ghandux jitqies bhala dejn tal-komunjoni, izda dejn li dahal ghalih il-konvenut wahdu, u li wahdu ghandu jghamel tajjeb ghalih fl-intier tieghu.

[3] Djun kanonizzati b' Sentenzi

Illi f' dan ir-rigward il-Qorti taghmel referenza ghall-lista kontenuta fin-nota ta' l-osservazzjonijiet tal-konvenut, u senjatament fil-paragrafu 18¹⁰, u ghan-nota responsiva ta' l-attrici, u ser titratta dawn id-djun serjatim:

[a] Illi rigward l-ammont ta' €10,687 [ekwivalenti ghal LM4,588] kanonizzat b' sentenza¹¹ moghtija mill-Prim' Awla tal-Qorti Civili fl-24 ta' Marzu 2000, flimkien ma' l-ispejjez tal-kawza, dovut mill-konvenut lil Carmel sive Lino Spiteri, f' ismu u f' isem is-socjeta' Futures Limited, u li jirrapprezenta in parte kumpens ghall-okkupazzjoni abuziva da parti tal-konvenut tal-fond 'Gnien il-Ghabex' fir-Rabat, proprjeta' ta' l-imsemmi, u in parte kontijiet tal-konsum tad-dawl u ilma u telefons maghmula fil-perijodu li

¹⁰ Vol.2 – fols..627-628

¹¹ Vol.2 – fols.423 *et seq.*

Kopja Informali ta' Sentenza

I-konvenut kien jokkupa dan il-fond wara s-separazzjoni de facto; il-Qorti tosserva li f' dak iz-zmien tas-separazzjoni din id-dar kienet qeda tintuza bhala d-dar konjugali tal-partijiet li kellhom l-facilita' li juzaw anke l-utilitajiet fl-imsemmi fond, u, ghalhekk il-fatt li l-attrici telqet minn din id-dar, ma jezonerahiex milli thallas s-sehem taghha minn dan l-ammont, liema ammont, flimkien ma' l-ispejjez tal-kawza, ghandu jitqies bhala dejn tal-komunjoni, stante li huwa relattiv ghal fond li f' dak iz-zmien kien qed jintuza mill-partijiet bhala d-dar konjugali; ghalhekk tordna li dan id-dejn jigi sopportati miz-zewg partijiet fi kwoti wgwali;

[b] Illi rigward l-ammont ta' €18,525 (ekwivalenti ghal LM7,952.81) rapprezentanti debitu tal-konvenut lill-Bank of Valletta kanonizzat b' sentenza¹² moghtija mill-Qorti tal-Kummerc fis-17 ta' Frar 1995, liema debitu jidher, mill-istess sentenza, li jirrizali ghall-Ottubru 1992, meta allura l-partijiet diga' kienu ilhom sentejn separati, il-Qorti tosserva li ma hemmx prova li dan id-debitu kien gie kontrattat fl-interess tal-komunjoni ta' l-akkwisti, jew li jinkwadra fl-artikolu 1327 fuq citat.

Ghaldaqstant il-Qorti tikkonkludi li dan l-ammont ma jistaqx jitqies bhala dejn tal-komunjoni ta' l-akkwisti;

[c] Illi rigward l-ammont ta' LM1,492.18 rapprezentanti bilanc ta' overdraft fuq isem il-konvenut mal-Bank of Valletta, u kanonizzat b' sentenza tal-Prim' Awla tal-Qorti Civili moghtija fl-4 ta' Ottubru 2002, il-Qorti qalet li z-zewg partijiet [konjugi C] kien responsabbli ghall-hlas ta' din is-somma, filwaqt li osservat li "F'dawn ic-cirkostanzi ma jistax jigi eskluż li l-konvenuta kienet taf b' din il-facilita', anke in vista tal-fatt li din l-istess facilita' giet estiza wara z-zwieg appuntu biex isiru xi xogholijiet fid-dar konjugali."¹³

¹² Vol.2 – fols.433 *et seq.*

¹³ Vol.2 – fol.442

Ghaldaqstant ghandu jirrizulta car li dan id-debitu, flimkien ma' l-ispejjez tal-kawza, ghandu jitqies bhala dejn tal-komunjoni, u ghalhekk ghandu jigi sopportat ugwalment miz-zewg partijiet.

[d] Illi rigward l-ammont ta' €23,294 (ekwivalenti ghal LM10,000)¹⁴ self maghmul mill-konvenut minghand il-konjugi Micallef, il-Qorti tosserva li dan id-dejn huwa nkluz fis-somma ta' €132,774 [ekwivalenti ghal LM57,000] fuq indikata li din il-Qorti diga' ddecidiet dwarha;

[e] Illi rigward is-somma ta' €24,973.17 li jidher li tirrappresenta somma, imghaxijiet u spejjez dovuti mill-konvenut lill-Lombard Bank, liema debitu principali kien gie kanonizzat fis-sentenza moghtija mit-2 ta' Lulju 1993, il-Qorti tosserva li l-konvenut la ta spjegazzjoni ta' dan id-debitu, u lanqas ipprezenta s-sentenza minnu citata, izda minnflok ezebixxa is-sentenza moghtija fid-9 ta' Lulju 2009 li semplicement awtorizzat l-ezekuzzjoni ta' l-imsemmija sentenza.

Minn naha taghha l-attrici tat spjegazzjoni dwar dan id-dejn, li hi fis-sens li, filwaqt li l-konvenut naqas li jhallas id-dejn garantit minn missier l-attrici, l-art li giet akkwistata bl-imsemmi dejn inbieghet mill-konvenut u zamm il-flus ghalih, filwaqt "li l-attrici ma messha xejn minn dak id-dhul, huwa [ghalhekk] il-konvenut wahdu li ghandu jbati dan id-dejn."

Jidher li dan id-dejn hu dak li rreferiet ghalih l-attrici fl-affidavit¹⁵ taghha tal-11 ta' Ottubru 1995 fejn fil-paragrafu hamsa [5] ikkonfermat li, filwaqt li l-konvenut kien dahhal is-somma ta' €12,812 [ekwivalenti ghal LM5,500] bhala sehemu mit-trasferiment ta' l-art, hu zammha ghalih filwaqt li lil bank ma hallsux.

¹⁴ Vol.1 – fol.368 – elenku prezentat mill-attrici

¹⁵ Vol.1 fol.368

Kopja Informali ta' Sentenza

Ghalhekk dan id-debitu ndikat fl-imsemmija sentenza ghandu jkun kollu a kariku tal-konvenut, inkluzi l-ispejjez gudizzjarji.

Decide

Ghal dawn il-motivi tiddeciedi dwar billi:

- [1] tastjeni milli tiddeciedi dwar l-ewwel talba, stante li z-zwieg gie annullat fil-mori tal-kawza;
- [2] tastjeni milli tiddeciedi dwar it-tieni talba, ghall-istess raguni;
- [3] tilqa' it-tielet talba;
- [4] tilqa' ir-raba u l-hames talba; u, filwaqt li tiddikjara xjolta l-komunjoni ta' l-akkwisti, tillikwidaha u tassenjaha fis-sens fuq stabbilit u ordnat that is-sezzjonijiet intestati 'Dar Matrimonjali' u 'Komunjoni ta' l-Akkwisti';

Spejjez bla taxxa.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----